

## HOOFSTUK 20

GEBED WAT DIE BELANGRIKSTE GELOOFSOEFENING IS WAARDEUR ONS DAAGLIKS GOD SE SEËNINGE ONTVANG<sup>1</sup>

OC 625

*Die inhoud en waarde van gebed (Afdeling 1- 3)*1. *Geloof en gebed*

Uit ons bespreking tot dusver kan ons duidelik sien hoe gebrekkig en sonder alle goeie dinge die mens is, sodat hy van alle hulpmiddels vir sy saligheid verstoke is. As hy daarom hulp soek om sy gebrekkigheid tegemoet te kom, moet hy buite homself uitgaan en dit van elders 5 bekom. Daarna is aan ons verduidelik dat die Here Hom vanself en vrywillig in sy Gesalfde aan ons openbaar. In Hom bied Hy ons al die geluk in die plek van ons ellende en oorvloed in die plek van ons gebrek. In Hom maak Hy die skatte van die hemel vir ons oop sodat ons geloof sy geliefde Seun ten volle kan aanskou, ons verwagting ten volle van Hom 10 afhang en ons hoop ten volle in Hom berus en berusting vind. Dit is inderdaad 'n geheime en verborge filosofie wat nie uit sillogismes opgediep kan word nie, maar diegene wie se oë God oopgemaak het, leer dit sodat hulle in sy lig die lig kan sien.<sup>2</sup>

Ons is egter deur die geloof geleer om te erken dat alles wat ons nodig 15 het en alles waaraan ons gebrek het, in God en in ons Here Jesus Christus is, in wie dit die Vader se wil was dat die volle oorvloed van sy vrygewigheid gevestig sou wees, sodat ons daaruit soos uit 'n vol fontein alles kan put.<sup>3</sup> Hierna bly daar nou oor dat ons dit wat ons in Hom geleer het, in Hom moet vra en in ons gebede van Hom moet afbid. Andersins 20 sou om te weet dat God die Here en Gewer van alle goeie dinge is wat ons uitnooi om dit van Hom te vra, maar Hom nie te nader en daarom te

<sup>1</sup> Die belangrikheid van die gebed in die Christen se lewe word onderstreep deur die groot verskeidenheid kommentare en traktate oor o.a. die *Onse Vader*. Hieronder is byvoorbeeld Tertullianus, *De oratione* (CCSL 1:257 - 274); Cyprianus, *De Dominica oratione* (CSEL 3,1:267 - 294); Origenes, *De oratione* (περὶ εὐχης.) (MPG 11:415 - 562); Gregorius van Nazianze, *De oratione dominica* (MPG 44:1119 - 1194); Augustinus, *Liber de oratione* (MPL 47:1113 - 1127); Luther, *Enchiridion piarum precationum*; 'n Latynse vertaling van Luther se *Eyn Sermon von dem gepeet und procession* 1519, (WA 2:175 e.v.) naamlik die *Concio quo modo sit orandum ad Deum* is in 1529 in Wittenberg uitgegee terwyl die *Enchiridion* reeds in 1525 in Straatsburg in gebruik was. Veral Luther se *Concio* het uitdruklike invloed op Calvyn se siening van die gebed gehad. Vgl. ook Melancthon, *Scripta exegetica* 12, *De precatione* (CR 14:634 - 669).

<sup>2</sup> Vgl. Ps. 36:10 en OC 31:363.

<sup>3</sup> 1536: + Marg. *Coloss. 1*(19), *Ioan. 1*(20); vgl. OC 52:87; 47:16 - 18.

vra nie, vir ons net soveel voordeel inhou as wanneer 'n skat vir iemand uitgewys is en hy dit begrawe en verborge in die grond laat bly.<sup>4</sup> Om dus aan te dui dat die ware geloof nie los van die aanroeping van God kan A 307  
 25 staan nie, het die apostel die volgende reël neergelê: Soos die geloof uit die evangelie ontstaan, so word ons harte daardeur gevorm om God se Naam aan te roep.<sup>5</sup> En dit is dieselfde as wat hy 'n rukkie tevore gesê het, naamlik dat die Gees van aanneming<sup>6</sup> wat die getuienis van die evangelie in ons harte verseël,<sup>7</sup> ons gees ophef tot die durf om hulle  
 30 begeertes aan God bloot te lê, onuitspreeklike versugtinge verwek<sup>8</sup> en met vertroue uit te roep: "Abba, Vader".<sup>9</sup>  
 Omdat ons die laaste aspek tevore slegs terloops vermeld het en as 't ware oppervlakkig aangeroeer het,<sup>10</sup> moet ons dit dus nou vollediger behandel.

## 2. Die noodsaaklikheid van gebed

Deur die weldaad van gebed bereik ons dit dus om na daardie rykdomme deur te gaan wat by die hemelse Vader vir ons weggebêre is. Daar is tewens 'n sekere verkeer van mense met God waardeur gelowiges wat tot die heiligdom van die hemel toegetree het, Hom persoonlik in  
 5 verband met sy beloftes kan aanroep sodat, as die nood dit vereis, hulle self kan ervaar dat dit wat hulle geglo het, nie sonder grond was nie, hoe- OC 626  
 wel Hy dit toe slegs in woorde aan hulle meegedeel het. Gevolglik kan ons sien dat geen belofte aan ons voorgehou word om van die Here te ver wag sonder dat ons ook gebied word om dit in ons gebede van Hom  
 10 te vra nie. Dit is daarom waar dat ons met ons gebede die skatte uitdelf wat die evangelie van die Here vir ons aangedui het en wat ons geloof al aanskou het.

Met woorde kan ons nie genoegsaam verduidelik hoe noodsaaklik gebedsoefening is en op hoeveel maniere dit voordeel inhou nie. Die OS 298

<sup>4</sup> Na hulle verbanning in 1538 uit Genève skryf beide Farel (OC 10,2:230, *Ep.* 133) en Calvyn (OC 10,2:250, *Ep.* 143) pastorale briewe aan die gemeente in Genève om die lidmate daarvan aan te spoor om in die geloof te volhard. Calvyn beklemtoon in sy brief die belangrikheid van 'n volhardende gebedslewe: *Sur tout advisez de veiller en prieres et oraisons; car si toute vostre attente repose en Dieu comme el doit, c'est bien raison que vostre coeur soit assiduellement eslevé au ciel pour l'invoquer et implorer la misericorde que vous esperez de luy* (p. 255).

<sup>5</sup> 1543 - 1554: + Marg. Roma. 10.c.14; vgl. OC 49:204.

<sup>6</sup> Vgl. *Inst.* 2.7.15; 2.14.5 - 7; 3.1.3; 3.2.11, 22; 3.11.6; 3.14.18; 3.17.6 (Afr. vert. 2:494; 640 - 645; 3:703; 781, 798; 934; 998; 1027).

<sup>7</sup> Vgl. Rom. 8:16.

<sup>8</sup> Marg. Roma. 8.c.26; vgl. OC 49:156 e.v.

<sup>9</sup> Vgl. Rom. 8:15.

<sup>10</sup> In die 1536-uitgawe het Calvyn hierdie tema inderdaad kursories behandel (vgl. OC 1:81 e.v.; 100 e.v.) en dit verbasend genoeg in daaropvolgende uitgawes weggelaat. Die insluiting daarvan in hierdie uitgawe moet dus in die struktuur van hierdie hoofstuk gesoek word.

15 hemelse Vader verklaar inderdaad nie sonder rede dat die enigste hulpmiddel vir ons saligheid in die aanroeping van sy Naam geleë is nie.<sup>11</sup> Daardeur roep ons die nabyheid in van sowel sy voorsienigheid, waardeur Hy oor die versorging van ons belange waak, asook van sy krag, waardeur Hy ons in ons swakheid onderhou wanneer ons amper beswyk, 20 en ook van sy goedertierenheid, waardeur Hy mense wat jammerlik met sondes oorlaai is, in genade aanneem. Kortom: daardeur roep ons Hom self ten volle aan om Hom as 'n nabye God aan ons te betoon. Hieruit ontstaan vir ons gewetens buitengewone gerusstelling en rustigheid.<sup>12</sup> Want wanneer ons die nood wat ons druk, voor die Here gelê het, vind 25 ons daarin oorfloedig gerusstelling, omdat niks van ons kwaad vir Hom verborge is nie en ons vas daarvan oortuig is dat Hy net die beste vir ons wil doen en dat Hy ons belange ten beste behartig.

### 3. *Redes waarom gebed nie oorbodig is nie*

“Maar”, sal iemand opmerk, “weet God dan nie sonder om daaraan herinner te word, sowel in watter opsig ons gekwel asook wat in ons belang is sodat dit in 'n sekere sin oorbodig kan lyk dat Hy deur ons gebede opgewek hoef te word net asof Hy insluimer of selfs aan die slaap is 5 totdat Hy deur ons stem wakker gemaak word nie?” Mense wat so redeneer, let inderdaad nie op die doel waarvoor die Here die wat aan Hom behoort, onderwys het om tot Hom te bid nie. Hy het gebed trouens nie ter wille van Hom nie maar eerder ter wille van ons bestem. Dit is teweens sy wil - en tereg ook so - dat aan Hom gegee word wat Hom 10 toekom, naamlik wanneer Hy as Gewer aanvaar word van alles wat die mense begeer en waarvan hulle voel dat hulle dit tot hulle voordeel vra en dit met hulle gebede bewys. Maar ook die voordeel van hierdie offer waardeur Hy geëerbiedig word, keer na ons terug. Die heilige vaders is byvoorbeeld met des te groter vuur opgewek om te bid namate hulle 15 hulle met groter vertrouwe op God se seëninge teenoor hulleself en ander geroem het. Net een voorbeeld, naamlik dié van Elia,<sup>13</sup> sal vir ons genoeg wees. Hoewel hy vas geglo het aan God se voorneme nadat hy op goeie gronde reën aan koning Agab belowe het, het hy nogtans diep besorg op sy knieë gebid en sy diensknege sewe keer gestuur om te gaan

<sup>11</sup> Fr. 1541 e.v.: + Marg. *Ioel*. 2.g.32; vgl. OC 42:574 - 580.

<sup>12</sup> Calvin beklemtoon die vrede wat die geloof deur gebed teweegbring elders in sy kommentaar by Ps. 22:2: *Fides autem ad promissiones eos revocans, patienter quiescere et in Deum recumbere docet, quousque paternam faciem rursus proferat* - wanneer die geloof hulle egter tot die beloftes terugroep, leer dit hulle om geduldig daarin te berus en in God berusting te vind totdat Hy sy vaderlike aangesig weer aan hulle toon (OC 31:220); asook in sy tweede lydingspreek oor Matt. 26:40 - 50 (OC 46:848).

<sup>13</sup> Vir Elia se gebed vgl. Calvin se *Sermon 65 sur le Deuter. Chap. 9* (OC 26:682).

20 kyk<sup>14</sup> - nie omdat hy sy profesie gewantrou het nie maar omdat hy geweet het dat dit sy plig is om sy begeertes aan God voor te lê om te voorkom dat sy geloof sou insluimer of lou sou word.<sup>15</sup>

Hoewel die Here dus oor ons waak en oor ons wag hou, terwyl ons ongevoelig en afgestomp is vir ons ellendes en Hy ons soms selfs sonder

25 dat ons Hom vra, hulp verleen, is dit daarom nogtans vir ons van die grootste belang om Hom gedurig aan te roep, ten eerste sodat ons harte met 'n brandende begeerte om Hom altyd te soek, lief te hê en te eerbiedig, aangevuur kan word wanneer ons die gewoonte aankweek om in elke noodsituasie ons toevlug tot Hom te neem soos tot 'n vaste

OS 299

30 anker. Ten tweede dat geen begeerte en hoegenaamd geen wens in ons gemoed mag opkom waarvoor ons ons sou skaam om Hom 'n getuie te maak nie, terwyl ons leer om al ons wense Hom voor oë te stel en so ons harte ten volle voor Hom uit te stort. Ten derde sodat ons voorberei kan word om sy seëninge met ware dankbaarheid van die gemoed en ook

OC 627

35 dankbetoon te ontvang omdat ons deur te bid geleer word dat hierdie seëninge uit sy hand tot ons kom. Ten vierde sodat ons des te vuriger aangedryf kan word om oor sy goedertierenheid na te dink wanneer ons verkry het wat ons van Hom gevra het, en ons vas oortuig is dat Hy self op ons bede geantwoord het, en ten vyfde sodat ons terselfdertyd die

40 seëninge waarvan ons erken dat ons dit deur ons gebede verkry het, met groter genot kan omhels. Ten slotte sodat die nut en ervaring daarvan sy voorsienigheid in ons harte na die maat van ons swakheid kan bevestig wanneer ons besef dat Hy nie alleen beloof dat Hy ons nooit sal faal nie en dat Hy self in 'n tyd van nood die toegang om Hom aan te roep vir ons

45 sal open nie maar ook dat Hy sy hand altyd sal uitstrek om die wat aan Hom behoort, te help; dat Hy hulle nie met mooi woorde melkkos sal gee nie<sup>16</sup> maar hulle met die nabyheid van sy krag sal beskerm.

Dit is die redes waarom ons uiters sagmoedige Vader, hoewel Hy nooit slaap of sluimer nie, nogtans die indruk skep dat Hy wel slaap of 50 sluimer, naamlik om ons, wat andersins traag en lui is, tot ons eie groot voordeel te oefen om hom te soek, van Hom te vra en van Hom af te bid.<sup>17</sup> Die optrede van diegene is dus uitermatig onverstandig wat, om die aandag van mense van hulle gebed af te lei, klets dat die voorsienig-

<sup>14</sup> Marg. 1. Reg. 18.g.41. Vgl. ook 1 Kon. 18:42 - 43.

<sup>15</sup> Fr.: *de recourir en toute humilité à Dieu* (Benoit 3:329).

<sup>16</sup> A: *nec lactare eos verbis*, Fr.: *et qu'il ne les alaicte point de vaines paroles, mais les maintient comme il en est besoin* (Benoit 3:330).

<sup>17</sup> Calvyn het hierdie beginsels reeds in 'n pastorale brief gedateer 1 Oktober 1538 aan die inwoners van Genève beklemtoon: *Sur tout advisez de veiller en prieres et oraisons... Davantage c'est chose certaine qu'il n'ya pas une telle affection et ardeur en noz oraisons, comme il appartient, sinon que nous y perseverions sans cesse* (OC 10,2:255; vgl. ook sy brief *à une dame*, Ep. 1119 (OC 13:150): *Et ce n'est pas en vain que vous me priez de contiendre mes oraisons avec les vostres... elle est singulierement recommandee en oraison.*

heid van God wat oor die behoud van alle dinge wag hou, tevergeefs  
 55 deur ons gebede vermoei word.<sup>18</sup> Die Here getuig immers daarenteen  
 nie tevergeefs dat Hy naby almal is wat sy Naam in waarheid aanroep  
 nie.<sup>19</sup> Die bekende en gedenkwaardige uitspraak van die psalm getuig A 308  
 ook hiervan en baie ander soortgelyke uitsprake stem ook hiermee  
 ooreen, naamlik: “Die oë van die Here is op die regverdiges en sy ore op  
 60 hulle gebede.”<sup>20</sup> Dit loof God se voorsienigheid, wat vanself daarop  
 toegespits is om so vir die saligheid van die godvrugtiges te sorg dat dit  
 nogtans nie hulle geloofsoefening laat verswak waardeur sorgeloosheid  
 uit menseharte weggeneem word nie. God se oë waak dus om die nood OS 300  
 van blindes te hulp te kom, maar Hy wil op sy beurt ook ons versugtinge  
 65 hoor om sy liefde aan ons beter te bewys. En so is albei dinge waar: “Die  
 Bewaker van Israel sluimer of slaap nie”,<sup>21</sup> en nogtans onttrek Hy Hom  
 asof Hy ons vergeet het wanneer Hy sien dat ons lui en stom is.

### *Riglyne vir opregte gebed (Afdeling 4 - 16)*

#### *4. Die eerste reël: Eerbied vir God (Afdeling 4 - 5)*

Voorts moet die eerste reël om behoorlik en reg te bid die volgende  
 wees: ons moet verstandelik en geestelik nie anders ingestel wees as  
 diegene wat ingaan om met God te praat nie.<sup>22</sup> So ver dit ons verstand  
 aangaan, sal ons dit naamlik kan bereik as dit vry van vleeslike  
 5 bekommernis en gedagtes is waardeur dit van die opregte en suiwer  
 aanskou van God afgetrek of weggelei kan word en dit hom nie alleen  
 ten volle op die gebed toespits nie maar hom ook so ver moontlik bo  
 homself verhef en bo homself laat uitstyg. Hier vereis ek inderdaad nie  
 'n verstand wat so los en vry is dat dit deur geen bekommernis geprikkel  
 10 of geknaag word nie; intendeel, ons verstand behoort deur groot  
 benoudheid aangevuur te word om met gloed te bid. Ons sien byvoor-  
 beeld dat God se heilige dienaars van hulle verskriklike wroeging - om OC 628  
 nie eens van hulle bekommernisse te praat nie -, getuig wanneer hulle  
 sê dat hulle uit die dieptes van 'n afgrond en in die kake van die dood  
 15 hulle jammerklagte tot die Here verhef.<sup>23</sup> Ek sê egter dat ons alle

<sup>18</sup> Vgl. Seneca, *Ep.* 31.5 (LCL 1:225).

<sup>19</sup> Marg. *Psal.* 145.d.18; vgl. OC 32:418 - 420.

<sup>20</sup> Marg. *Psal.* 34.c.16; vgl. OC 31:342 - 343.

<sup>21</sup> Marg. *Psal.* 121. 4; vgl. OC 32:301.

<sup>22</sup> In sy beskrywing van die gebed as 'n vriendelike gesprek met God, sluit Calvyn aan by o.a. Augustinus, *Ep.* 130 (MPL 33:502 - 509); Cassianus (MPL 49:769); Benedictus (MPL 66:329) en die lewenskets van die kerkvaders 20 (MPL 73:520). *Vriendelike* impliseer egter geen lighartigheid of ligsinigheid nie, maar uit die bespreking verder is dit duidelik dat dit 'n deurdagte eerbiedige verkeer met God is.

<sup>23</sup> Fr. 1541 e.v.: + Marg. *Psal.* 130.a.1; vgl. OC 32:333.

vreemde en uiterlike sorges van ons moet verdryf waardeur ons verstand rond en bont kan afdwaal en rondswaef en waardeur dit van die hemel afgetrek en op die aarde neergedruk word. Wanneer ek sê dat ons verstand hom bo homself moet verhef, verstaan ek daaronder dat dit niks  
20 van daardie dinge wat ons blinde en afgestompte rede gewoonlik uitdink, voor God se aangesig moet bring nie en dat die verstand hom ook nie aan die geringe maat van sy sinloosheid moet verbind nie maar dat dit tot 'n suiwerheid wat God waardig is, moet uitstyg.<sup>24</sup>

### 5. *Daar is derhalwe geen plek vir ligsinnigheid in gebed nie*

Albei hierdie aspekte is merkwaardig. Dit hou naamlik in dat elkeen wat hom voorberei om te bid, sy sinne en sy belangstellings hierop moet toelê en dit nie, soos gewoonlik gebeur, deur dwalende gedagtes daarvan laat wegtrek nie. Niks druis immers meer teen die eerbied vir  
5 God in as ligsinnigheid wat getuig van 'n uitermatig losbandige vrysin-nigheid wat van alle vrees vry is nie. Hoe groter die probleme is wat ons hierin ervaar, met des te groter inspanning moet ons daaraan werk. Niemand is trouens so aandagtig op sy gebed ingestel dat hy nie voel dat baie krom gedagtes daarby insluip wat die verloop van sy gebed  
10 onderbreek of deur die een of ander draai of deur afleiding dwarsboom nie. Hier moet dit ons te binne skiet hoe onwaardig dit is om so 'n groot vriendelikheid te misbruik wanneer God ons tot 'n vriendelike gesprek met Hom toelaat, en om alles deurmekaar te krap wanneer eerbied vir Hom ons gedagtes nie meer op Hom vasgenaël hou nie maar Hom, asof  
15 ons met 'n gewone mens praat, in ons gebed agterweë te laat en van die een na die ander kant rond te swaef.

OS 301

Ons moet dus weet dat slegs mense vir wie die majesteit van God ontroer sodat hulle vry van aardse sorges en emosies tot hierdie majesteit kan nader, hulle na regte en behoorlik vir die gebed voorberei. En Hy  
20 wil dat dit met die seremonie van handeopheffing gepaard gaan, sodat mense daaraan gedagtig kan wees dat hulle ver van God af is as hulle nie hulle gedagtes die hoogte in verhef nie.<sup>25</sup> Daar word byvoorbeeld in die psalm gesê: "Tot U het ek my siel opgehef".<sup>26</sup> Die Skrif gebruik ook baie dikwels *om 'n gebed op te hef* as spreekwyse om te verhoed dat mense  
25 wat deur God verhoor wil word, in hulle vuiligheid bly vassteek.

Kortliks kom dit hierop neer: Namate God milddadiger met ons handel en ons vriendelik uitnooi om ons sorges in sy skoot te lê, het ons hoegenaamd geen verskoning tensy ons verstand so 'n voortreflike en

<sup>24</sup> Fr.: + *et telle qu'il la demande* (Benoit 3:331).

<sup>25</sup> Fr.: + *pour approcher de lui* (Benoit 3:332).

<sup>26</sup> Marg. *Psal. 25.a.1*; vgl. OC 31:250.

onvergelyklike seën van Hom by ons bo alle ander belange stel en ons  
 30 na Hom toe trek sodat ons ons belangstelling en gedagtes ernstig daarop  
 kan toelê om tot Hom te bid nie. Dit is egter slegs moontlik as ons  
 verstand moedig teen die dinge wat dit verhinder, stry en bo hierdie  
 dinge uitstyg.

Die tweede aspek wat ons voorgehou het, is dat ons slegs soveel moet  
 35 vra as wat God ons toelaat. Want hoewel Hy ons gebied om ons harte uit  
 te stort,<sup>27</sup> gee Hy nogtans nie onverskillig vrye teuels aan ons dwase en  
 verkeerde begeertes nie. Wanneer Hy beloof dat Hy die wens van  
 godvrugtiges sal uitvoer, gaan sy genade nogtans nie so ver dat Hy Hom  
 aan hulle goeddukke onderwerp nie.

40 En tog word daar oral in albei hierdie aspekte swaar gesondig. Die  
 meeste mense waag tewens nie alleen om sonder om daarvoor na te dink  
 ondeurdag en sonder eerbied God oor hulle onsinnighede aan te spreek  
 en alles wat hulle drome toelaat, onbeskaamd voor sy regterstoel te lê  
 nie. So 'n groot dwaasheid of stompsinnigheid hou hulle in sy greep dat

45 hulle waag om al hulle vuilste begeertes aan God op te dring terwyl  
 hulle hulle hewig skaam om dit aan hulle medemens bekend te maak.  
 Selfs onheiliges het eens met hierdie vermetelheid die spot gedryf en  
 dit ook verfoei,<sup>28</sup> maar die gebrek het nog altyd geheers. Die gevolg was  
 dat eergieriges Jupiter, geldgieriges Mercurius, leergieriges Apollo en  
 50 Minerva, twisgieriges Mars as beskermhere en wellustiges Venus vir  
 hulleself as beskermvrou aangewys het.<sup>29</sup> Soos ek so pas aangetoon het,  
 gee mense vandag in hulle gebede vryer teuels aan hulle onwettige  
 begeertes as wanneer hulle op gelyke voet grappenderwys met hulle  
 gelykes staan en stories wissel. En tog laat God nie toe dat sy vriendelik-  
 55 heid so bespot word nie, maar Hy eis wat aan Hom behoort, onderwerp  
 ons begeertes aan sy gesag en hou dit so in toom. Daarom moet ons die  
 bekende uitspraak van Johannes in gedagte hou, naamlik: "Dit is ons  
 vrymoedigheid dat Hy ons verhoor as ons iets volgens sy wil vra".<sup>30</sup>

Omdat ons vermoëns verder ver te kort skiet en nie opgewasse is vir so 'n  
 60 groot volmaaktheid nie, moet ons 'n hulpmiddel soek om ons te  
 ondersteun. Soos dit ons betaam om die skerpsinnigheid van ons  
 verstand op God toe te spits, so moet die gevoel van ons hart ook  
 daarheen volg. Albei skiet inderdaad ver te kort, of, liever, albei raak  
 moeg en beswyk, of hulle word in 'n heeltetal verkeerde rigting gevoer.

<sup>27</sup> Marg. *Psal.* 62.c.9.

<sup>28</sup> Vgl. o.a. Horatius, *Saturae* 1.8.1 - 3 (LCL 96 e.v.)

<sup>29</sup> In die Romeinse panteïsme was Jupiter die oppergod en god van die lig; sy eweknie in die Griekse mitologie was Zeus (*Kleine Pauly* 3:1 e.v.). Mercurius (Griekse Hermes) was god van paaie en handel (*Kleine Pauly* 3:1129); Apollo (Dionysios) was god van begeestering en musiek (*Kleine Pauly* 1:441 e.v.); Minerva was godin van die kunste (*Kleine Pauly* 3:1317 e.v.); Mars was die god van oorlog (*Kleine Pauly* 3:1046 e.v.) en Venus godin van die liefde (*Kleine Pauly* 5:1173 e.v.).

<sup>30</sup> Marg. 1. *Ioban.* 5.c.14; vgl. OC 55:369 e.v.

OC 629

A 309

OS 302

65 Om hierdie swakheid te bowe te kom gee God in ons gebede aan ons sy Gees as onderwyser om aan ons voor te sê wat reg is en om ons begeertes te beheers. Omdat ons trouens nie weet hoe om te bid soos ons moet nie, kom Hy ons te hulp en tree Hy vir ons met onuitspreeklike versugtinge in<sup>31</sup> - nie dat Hy self werklik bid of versugtinge slaak nie, 70 maar Hy wek die vertrouwe, die begeerte, die versugtinge in ons waarvoor ons natuurlike kragte hoegenaamd nie genoegsaam is om dit voort te bring nie. En Paulus het goeie rede om dit *onuitspreeklike versugtinge* te noem wat gelowiges onder leiding van die Gees slaak. Diegene wat waarlik in gebede geoefen is, weet trouens dat hulle deur blinde 75 bekommernisse so verwar en verstrengel word dat hulle beswaarlik iets nuttigs kan vind om te sê; ja, wanneer hulle nog probeer om iets uit te stamel, bly hulle verward stotter. Hieruit kom ons tot die gevolgtrekking dat om te bid soos dit hoort, 'n sonderlinge gawe is.

Ek opper hierdie stellings nie maar sodat ons wat ons eie traak-my-nie- 80 agtigheid maar te maklik oor die hoof sien, die taak om te bid aan die Gees van God moet oorgee en dat ons maar in daardie sorgeloosheid kan insluimer waartoe ons meer as genoeg geneig is nie. Ons hoor byvoorbeeld dat sommige goddelose mense sê dat ons sluimerend moet wag totdat Hy ons gemoedere wat elders besig gehou word, vooruitgaan.

85 Nee, ek sê dit eerder sodat ons 'n afkeer in ons luiheid en traagheid kan ontwikkel en sulke bystand van die Gees kan najaag. Wanneer Paulus ons trouens beveel om in die Gees te bid,<sup>32</sup> sien hy nie daarom daarvan af om ons tot waaksaamheid aan te spoor nie. So gee hy te kenne dat die inspirasie van die Gees kragtig is om ons gebede te vorm sodat dit ons po- 90 ging nie dwarsboom of laat verflou nie. God wil immers in hierdie aspek op die proef stel hoe kragtig ons geloof ons harte aandryf.

#### 6. *Die tweede reël: bid uit eie onselfgenoegsaamheid (Afdeling 6 - 7)*

Die tweede reël is die volgende: In ons gebed moet ons ons hulpeloosheid altyd waarlik voel en ernstig daarvoor dink dat ons alles wat ons vra, OC 630 nodig het, en met die gebed moet ons ook die ernstige, ja, die brandende begeerte verbind om te verkry wat ons verlang.<sup>33</sup> Baie mense 5 dra trouens gebede oppervlakkig volgens 'n formule voor net asof hulle OC 303 hulle skuld aan God vereffen. Hulle erken nogtans dat dit 'n noodsaaklike hulpmiddel vir hulle kwaad is, omdat die ontbering van God se hulp

<sup>31</sup> Marg. Rom. 8.e.26.

<sup>32</sup> Marg. 1. Cor. 14.c.16 (1561: 1 Kor. 14:15); vgl. OC 49:522 e.v.

<sup>33</sup> 'n Soortgelyke beklemtoning van die erns waarmee 'n gebed bejeen moet word, kom in Luther se Groot Kategismus in sy behandeling van die gebed en in sy traktaat oor goeie werke voor (WA 6:232). Thomas, *Summa Theol.* 2,2.83.13, 15 (Marietti 3:425 e.v.; 427 e.v.) en Origenes, *De oratione* 12 (MPG 11:451 e.v.) het dieselfde opvatting.



waarom hulle pleit, dodelike skade beteken. Dit is nogtans duidelik dat hulle hierdie plig bloot uit gewoonte doen omdat hulle gemoedere  
 10 intussen koud is en hulle nie nadink oor wat hulle vra nie. 'n Algemene en verwarde gevoel van nood dryf hulle wel daarheen, maar dit stem hulle nie onrustig asof hulle in werklikheid verligting vir hulle behoefte  
 15 vra maar intussen dink dat hy nie 'n sondaar is nie of beslis nie dat hy 'n sondaar is nie? Sekerlik is dit 'n verbeeldingsvlug waardeur God oop en bloot bespot word! Soos ek nou net gesê het, is die mensdom so volgeprop met sulke verdraaidheid dat hulle dikwels bloot om hulle  
 20 plig te doen, baie dinge van God eis terwyl hulle oordeel is dat dit sonder sy milddadigheid hulle van elders sal bereik of terwyl hulle oortuig is dat hulle dit alreeds in hulle besit het.

Op die oog af is ander se sonde ligter maar self ook ondraaglik. Hulle is met hierdie enkele beginsel deurtrek dat hulle God met hulle gebede moet versoen, met die gevolg dat hulle gebede sonder nadenke afram-  
 25 mel. Godvrugtiges moet egter besonderlik daarteen waak om nooit voor God se aangesig te kom om iets van Hom te vra tensy hulle dit met 'n ernstige gemoedstemming begeer en terselfdertyd wens om dit van Hom te verkry nie. Ja, hoewel ons selfs in die dinge wat ons slegs tot eer van God vra, oënskynlik nie met die eerste oogopslag ons eie nood in  
 30 gedagte het nie, moet ons dit nogtans nie met minder vuur en heftigheid begeer en vra nie. Wanneer ons byvoorbeeld vra dat sy Naam geheilig moet word, moet ons - om dit so te stel - brandend honger en dors na daardie heiligmaking.

7. *'n Antwoord op die beswaar dat ons nie altyd deur ewe veel nood gedruk word om te bid nie*<sup>34</sup>

As iemand die beswaar sou opper dat ons nie altyd deur ewe veel nood gedryf word om te bid nie, erken ek dit wel. Die volgende onderskeiding word tot ons voordeel in verband hiermee deur Jakobus aan ons geleer: "Is iemand onder julle bedroef? Laat hy bid. Is iemand opge-  
 5 ruimd? Laat hy sing".<sup>35</sup> Gesonde verstand sê dus aan ons voor dat, omdat ons uiters lui is, ons heftiger deur God geprikkel word om ernstig te bid wanneer omstandighede dit vereis. Dawid noem dit die *geskikte tyd*,<sup>36</sup> want, soos hy op baie ander plekke leer,<sup>37</sup> is ons toegang tot God vryer

<sup>34</sup> Benoit het reeds die opvallende verskille tussen die Latynse en Franse tekste uitgewys. Vir sy bespreking hiervan en die Franse tekste van 1551 e.v. vgl. Benoit 3:483 e.v.

<sup>35</sup> Marg. *Jacob. 5.c.13.*

<sup>36</sup> Marg. *Psal. 32.b.6;* vgl. OC 31:321 - 322.

<sup>37</sup> Vgl. o.a. Ps. 94:19.